

Telegraful

Organ național-bisericesc

Onor. «Asociațiunea»

(Of.)

Sibiu

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Martia și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserțiunilor:

un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

ale și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

LEGEA CULTELOR

Cuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului nostru NICOLAE

(Ședința Senatului dela 27 Martie a. c.)

În marea operă de consolidare a statului nostru, începută după încheierea păcii, legea cultelor însemnează, pe lângă un pas înainte pe acest teren, punerea în discuție a unei probleme vitale pentru România.

În mijlocul unui popor, ale cărui credințe fac parte din viața lui națională și sufletească, această lege se leagă de cele mai înalte preocupări ale sale.

Acum câteva luni parlamentul unei mari națiuni, pasionată de problema creștinească, s'a ocupat pe larg de cartea de rugăciuni a țării sale.

Lloyd George spunea că nicio dată parlamentul englez nu și-a spus așa de serios cuvântul ca în cele relative la problema religioasă.

Mulțumesc dlui ministru pentru aducerea acestui proiect, pentru că a avut darul să trezească un interes imens pentru problema religioasă a țării noastre.

Dacă în timpul discuțiilor au fost deosebiri de păreri, aceste divergențe nu sânt decât puncte de vedere, interpretare al aceluiaș simțământ de a contribui la progresul patriei comune și la credința fiilor ei.

Factorul religios, plantat și cultivat în această țară, constituie elementul comun care face legătura de activitate între diferitele culte. Și viața religioasă o socotesc mai importantă decât orice pentru viața neamului.

Reforma morală a neamului

Epoca noastră, cu toate adâncile ei frământări, poartă germeii unei noi vieți pline de strălucire.

Înainte de război viața materială cotropise viața omului în întregime. La aceasta se adau-

gaseră mizeriile războiului care sângerase și sufletele, odată cu trupurile. Azi, când vedem neputința morală în care se sbate viața secolului, singur Isus și Evanghelia pot aduce un leac acestei suferințe.

De câteori guvernele și oamenii nu reușesc să dea soluții acestei crize, îmi pare că văd pe Domnul apărând, și le spune: Fără de mine nu puteți face nimic. Niciodată nu mi s'a părut calea Domnului mai largă și cuprinzătoare decât azi. Cine ne poate acuza că nu lucrăm destul pentru Domnul?

Atâtea reforme fundamentale de ordin legal, la care se adaugă marea reformă morală, nu arată lupta noastră în această direcție? Ne dăm perfect seama că fără reformarea morală a neamului, celelalte reforme sânt peritoare.

S'au făcut la noi exhibiții, dăunătoare sufletului omenesc, și nu mai amintesc de cei care uită că au datoria să combată la unificarea morală a neamului.

Nu sântem săraci în idei, dar sântem săraci în oameni întregi și cu viața morală hotărâtă de a realiza gândurile cele curate.

O viață morală nouă nu se poate naște fără oameni cari să fie noi și întregi ca moralitate.

Aș vrea ca toți să fie convinși de acel misionarism care e în stare să coboare necesitățile idealului în viața peritoare a materiei.

Trebue să ne ridicăm în viața spiritului care înalță, și a jertfei care îndumnezește.

Trebue să ne identificăm mai întâi noi cu idealul evanghelic, înainte de a pași la propovăduirea lui.

Preotul are datoria să-și însușească o cât mai trainică cul-

tură. Știu că apostolii cari au fondat creștinismul n'au urmat la școli, și nici nu sânt un apărător al fetișismului culturii. Dar sânt convins că în viața de azi, un preot nu poate face față misiunii lui, dacă nu este un om de cultură largă și variată. Dacă guvernul va da preotului mijloacele de cultivare și îi va înlesni traiul, el se va dedica complet misiunii lui, și aceasta va fi spre binele neamului, pentru că el își va desăvârși cele care sânt necesare propagandei.

Ce fericire va fi pentru neam, când fiecare preot va fi o sinteză a culturii și credinței!

Legea a realizat tendința spre armonie

Tendința spre armonie care e o trăsătură fundamentală a rasei noastre și care se arată în toate manifestările sale, fie culturale sau sociale, s'a realizat și în spiritul legii. Această tendință obligă pe intelectuali să fie interpreții ei în fața tinerilor de carte și a poporului. Cine seamănă îndoială ce ucide sufletele, nu este un fiu al neamului său, pentru că s'a rupt de spiritul său. De câteori citesc sau aud vreun cuvânt nepotrivit, mă întreb: oare ce amestec de sânge străin persecută pe Domnul care îl scrie sau rostește? Am încredere în viitorul acestui popor, pentru că sufletul lui e ancorat în veșnicia în care se întrupează, și se manifestează în cele care vestesc pe Domnul.

Eri, un reprezentant al catolicismului internațional și altul al mozaismului internațional, au făcut apologia credințelor lor și Senatul i-a ascultat în liniște.

Eu văd, într'un viitor apropiat, împlinită nădejdea unificării tuturor cultelor, în credința Celui care și-a dat viața pentru răscumpărarea tuturor. Printr'un continuu progres pe căile evangheliei, văd apropiindu-se toate cultele de aceeaș credință unică într-un Domnul.

Această unire nu poate să se realizeze decât pe temelia convingerilor, legate de adevărul credinței, și nu pe chestii de jurisdicție. Un simptom spre această

unificare îl văd în înălțătorul congres al tuturor confesiunilor ținut la Stockholm.

Cred, că dacă sf. Pavel ar fi trăit azi, n'ar fi lipsit dela acel congres atât de mareș.

Completa libertate de conștiință

După aceste considerații generale, voi supune unei analize cuprinsul acestui proiect, declarând că sânt, fără rezerve, aderentul completei libertăți de conștiință și al ajutorării fără nici o rezervă a tuturor cultelor. Este și în interesul cultelor să-și vadă existența regulată printr'o lege, făcută așa, ca să pună în armonie interesul cultelor laolaltă, fără să stingherească însă armonia superioară a statului.

Noi stăruim pentru îndreptarea articolelor care nu respectă principiul de mai sus. Nu dorim nici un avantaj pentru ortodoxie, dar voim ștergerea acelor nedreptăți care continuă în virtutea inerției istorice. Vrem egală îndreptățire, și ne bucurăm că au declarat-o și minoritarii care în decursul unui mileniu n'au pronunțat niciodată cuvintele «libertate» și «egalitate». Noi eram recunoscuți numai prin nedreptățile și asupririle, la care eram supuși. Dar mare e mila ce o pogori Tu Doamne asupra celor desmoșteniți (aplaude frenetice). Mulțumirea, ce ni-au acordat-o acei minoritari care perorau despre libertate și egalitate, a fost imensă! A fost în vorbele lor, un imn de slavă ce-l adresau, ție Românie, visul nostru de veacuri de suferință și nădejde fără o dihnă (aplaude).

În această clipă sântem gata să uităm, poate nu de tot, însă tot trecutul, pentru învierea neamului.

Biserica dominantă

Dl Gyárfás, care a vorbit ca un catolic, nu trebue să uite că biserica catolică recunoaște starea de drept a bisericii dominante. Papa Pius al nouălea, în faimoasa enciclică «Quanta cura», prevede că în epoca noastră, biserica catolică nu mai poate fi

recunoscută ca unică biserică de stat. Sau, cu alte cuvinte, acolo unde majoritatea o formează catolicii, biserica catolică e dominantă. Atunci, de ce dle Gyárfás, să nu recunoașteți același drept bisericii ortodoxe și de ce să riscați, printr-o contrară interpretare, anatema Sfântului Scaun? (aplauze, ilaritate).

La noi această recunoaștere nu însemnează favoruri și privilegii și nici că Statul nostru are un caracter clerical, așa cum este înțeles în apus. În expunerea de motive a legii se spune că: «România nu este stat clerical», dar tot așa de adevărat este că nu trebuie să devie un stat laic. Și bine ați făcut, dle ministru, pentru că clericalismul este tot ce poate fi mai opus caracterului adevărat al neamului nostru.

Un singur privilegiu

Noi avem un singur privilegiu, acela de a fi suferit laolaltă cu poporul nostru. Să fiu clerical ca să apar latifundii și avantagii pe care niciodată nu le-am avut?

N'ați făcut nici o reformă, oricât de democratică, care să nu fie aprobată de clerul nostru. De aceea, e bine să nu se importe de aiurea noțiuni, care nu sânt în firea noastră și nici spre folosul cuiva.

Noi care am stat alături de sufletul și de aspirațiile neamului, cerând să fie pus în constituție că biserica ortodoxă e dominantă, am făcut-o pentru a infiltra, în sufletul neamului, noțiunea etică a credinței că cetățenii se vor atașa mai mult de concepția statului lor național. Și dacă dl prim-ministru a folosit odată noțiunea de stat laic pentru România, a făcut-o în sensul că această țară nu tinde să aducă nici un prejudiciu vreunui cult, potrivit tradiționalei sale generozități.

Dl Gyárfás nu putea firește înțelege taina acestor legături, care au ținut veacuri dearândul biserica și statul într'un tot indisolubil.

De neînțeles

Nu pot înțelege însă pe frații mei din cealaltă strană, când s'au legat de principiul «bisericii dominante». Oare doresc frații mei ca statul nostru să aibă un caracter interconfesional sau aconfesional? Această dorință ar fi firească din partea ateilor, sau a unor liber cugetători.

P. S. S. episcopul Hossu: Este o mare deosebire între stat aconfesional și principiul care spre cinstea țării a fost pus în Constituție, care este libertatea absolută de conștiință. Așa că nu putem răspunde nimic, deoarece stăm pe baza acestui principiu constituțional, care cinstește acest neam.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae: Atunci, de ce ne combateți

pe tema principiului bisericii dominante, dacă ați fost mulțumiți de acest principiu?

P. S. S. Episcopul Hossu: Contra acestui principiu n'am spus nimic. Am arătat numai că în afară, acel principiu a fost răstălmăcit, așa precum noi prevăzusem, acum 5 ani.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae: Din faptul că există păcate, nu trebuie să ții oare la virtute? Dacă au fost acele răstălmăciri, santeți oare îndreptățiți să criticați situația acelei biserici, care v'a crescut și pe voi, și pe noi până la 1700 și care corespunde unei nevoi istorice și psihologice a acestui neam?

Concordatul

O situație asemănătoare ca aceea care o naște art. 7, s'a ivit în Bavaria, unde chestiunea era ridicată de biserica luterană, care se credea nedreptățită prin concordatul ce se încheia de guvernul bavarez, pentru biserica catolică. Pentru cea luterană s'a încheiat un acord care recunoștea starea de fapt. Noi cari suntem majoritatea aici, putem admite oare ca cu o Biserică minoritară să se încheie un acord dela egal la egal, iar noi să ne vedem reglementați printr-o lege?

Se caută acum să se dea o bază legală concordatului, care nu este în spiritul Constituției. Și dacă acel concordat se va încheia, el nu va înceta să fie în contradicție cu Constituția. S'a făcut o eroare că s'a semnat concoroatul înainte de a se aduce legea cultelor.

Eu cunosc papismul și în doctrina și în practica lui și știu, că atunci când l'ai lăsat să-și pună piciorul în țară, chiar prin concordat, el ține țara în agitație, așa ca să nu se poată consacra în întregime problemelor sale naționale. Nu mă tem pentru biserica ortodoxă, care a trecut prin alte greutăți și mai viatre. Cu prilejul acestei legi delegatul papal și-a permis să facă o vizită la consiliul legislativ. Ce va fi atunci când se va fi perfectat acordul?

Dl ministru Al. Lapedatu: Am mai spus-o: a fost o simplă vizită particulară.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae: Noi știm ce înseamnă acele vizite de curtoazie. În altă parte decât la noi, cari suntem un popor tolerant, și-ar fi pierdut încrederea, și-ar fi găsit unul din acele multe drumuri care se spune că duc la Roma!

Bisericile patronale erau infiltrațiuni în mijlocul masei compacte românești subvenționate în scop politic de statul maghiar.

Prin acest proiect de lege statul vrea să cedeze bunurile patronale în folosința completă confesiunilor respective. Aceste bunuri se ridică la imensă valoare. Dar cedarea înseamnă că

Statul român permite mai departe bisericilor patronale acțiunea de maghiarizare și catolicizare în mijlocul românilor.

Dl ministru Al. Lapedatu: Când dispare comunitatea, bunurile trec pe seama statului.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae: Statul trebuie să ia măsuri din vreme, ca aceste biserici patronale să se manifeste așa fel încât să nu fie în contradicție cu interesele țării. (Cazul bisericii dela Bran și al acțiunii de infiltrație minoritară).

Dl Gyárfás: Intreg Ardealul este o infiltrație a trei națiuni pătrunse una într'alta.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae: Din cele mai depărtate vremuri am trăit cu convingerea întreagă că suntem elementul bătinaș în Ardeal. Acest pământ al Ardealului, udat cu sudori și sânge, este un pământ românesc făcând parte din moștenirea integrală a neamului românesc. D-voastră, dle Gyárfás, vă puteți considera ca infiltrație. Vă rog să nu extindeți calificativul asupra poporului nostru. (Aplauze).

Dl Gyárfás: Eu am înțeles infiltrația în sens vertical nu orizontal. N'am voit să fac proces istoric.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae: N'am voit să se creadă și să se afirme că noi ardelenii n'am avea caracter național.

Pământurile expropriate

În privința pământurilor expropriate dela bisericile catolice din Ardeal I. P. S. Sa arată, că s'a făcut o greșală plătindu-se niște pământuri care erau de drept ale statului românesc.

Și dacă marele Sfat național a greșit, interpretând eronat istoria, eu vă cer să reparați acea greșală și să revizuiți drepturile ce biserica catolică le avea asupra acelor pământuri. Liberalitatea pe care statul nostru o arată față de o biserică, trebuie s'o arate și față de celelalte biserici.

Cele mai mari deosebiri de vederi le-a iscat articolul 47, privitor la soarta bunurilor unei eparhii când majoritatea credincioșilor trece la un alt cult.

Pun însă o întrebare: în ce legătură stau bunurile materiale cu credința mirenilor? Ele sunt unelte pentru această credință și nimic altceva. Proiectul de lege protejează libertatea de conștiință. Averile fiind unelte ale conștiinței religioase, e logic, firesc și moral, ca ele să meargă împreună cu credincioșii pentru a le folosi credinței lor. Tot ce este pe lume, trebuie să stea în slujba perfecțiunii sufletului omenesc, și cele materiale n'ar merita nici o considerație, dacă n'ar avea acest scop.

De aceea cred că și averile comunității trebuie să urmeze pe credincioșii la noul lor cult. Dacă

din 5000 de credincioși, 4900 trec la alte confesiuni, să rămână bunurile materiale ale eparhiei celor 100 rămași?

Chiar admitând teza uniților că cei care trec dela un cult la altul sânt niște răsvrățiți, statul, care trebuie să asigure libertatea de conștiință, are oare dreptul să lase averea celor puțini, când cei mulți au trecut la alt cult? Nimeni nu poate nega această evidență.

P. S. S. episcopul Hossu: Dacă parohia, casa parohială și biserica, cari sânt unelte pentru un cult, le desființezi, atunci crezi agitația. Statul nu poate însă încuraja această libertate, până la libertinaj.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae: Când ați trecut la catolicism, ați fost toți răsvrățiți?

P. S. S. episcopul Hossu: Iar revenim la 1700?

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae: Jertfele duse pentru căpătarea libertății, ar trebui să impună mai mult respect pentru această libertate de conștiință.

P. S. S. episcopul Frențiu: Dacă cei cari lasă un cult se împart la alte trei sau patru culte, cui se va acorda averea?

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae: Mi-aduce aceasta aminte de parabola în care unul întreabă cui va aparține în lumea viitoare o femeie care a avut 7 bărbați pe pământ? (ilaritate).

Credeam însă că la aceste treceri se opun dogmele bisericii catolice.

Unul dintre canoniștii cei mai de seamă ai bisericii catolice, dl Segmüller, prof. în Thüringen, într-o lucrare aprobată de Sf. Scaun, spune: Pentru că în dreptul canonic nu se precizează cine este proprietarul averii comunității, s'au emis mai multe păreri.

Dl Segmüller citează șapte opinii, cari se contrazic. Pentru ca să-și facă simpatie punctul de vedere ce-l susțineau, prelații uniți au considerat biserica numai într'atâta cât ea se cuprinde în granițele acestei țări. Această teză e fragmentară.

P. S. S. Episcopul Hossu: Teoria că biserica universală e subiectul dreptului de proprietate a fost abandonată. De ce să ne-o atribuim nouă?

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae: Cele citate, sunt păreri de canoniști, dar teoria catolică e cea arătată de mine.

Canoanele citate de S. S. Episcopul Niculescu erau privitoare numai la modul de administrare a averilor comunităților, și este o mare deosebire între proprietatea în sine și administrare. Dar nu numai atât, unele texte au fost din eroare parțial citate, ceea ce le schimbă sensul.

Organizația bisericească servește mântuirii sufletelor, și dacă n'a mai rămas nici un credincios,

cui să servească biserica și bunurile sale? Cucuvaelor?

Punând Șaguna principiul, că averea e a Domnului, atunci dela sine urmează, că cei care dețin averea o au numai pentru a o administra.

Ași dori să intabulați averea comunităților pe comunele eparhiilor, să vedem ce-ar zice enoriașii?

Statul nu poate considera ca proprietar al averilor bisericesti decât pe acela pe al cărui nume sunt înscrise în cartea funduară. Aceste averi trebuie să urmeze pe aceia pentru a căror conștiință religioasă au fost create.

Unirea cu Roma

Când la 1700, s'a făcut unirea cu Roma, s'a pus și condiția ca «toată legea să stea pe loc»; de nu va fi respectat legământul, să cadă pecetiile. Ați spus că Habsburgii au făcut unirea. P. S. Episcopul Hossu a adus o înjosire bisericii unite, socotindu-o ca o armă a Habsburgilor împotriva calvinismului din Ardeal, un instrument docil și umil în mâna stăpânilor de alt sânge.

S'a făcut unirea ca să se pună zid de despărțire între frați. Această unire nu s'a făcut din convingere. Citează din istoria dlui profesor Iorga.

Oratorul face o amănunțită expunere asupra modului cum s'a făcut unirea.

Sate întregi au protestat împotriva unirii și n'au voit să recunoască pe preoții uniți.

Cei cari nu voiau să treacă la unire, erau persecutați și chinuți. Aceasta este baza morală a dreptului bisericii voastre...

Intoarcerea la credința strămoșească

Ați spus, că dela această tribună s'au aruncat cuvinte grele papei. Sânt în contra oricăror jigniri aduse reprezentantului catolicismului. Dar de 228 de ani și mai bine, Patriarhul Romei de ce se amestecă în turma mea? Am fost noi o colonie africană? În trecut ca și acum nu s'a făcut decât să se întrețină un spirit de învrăjbire între frați. N'am avut vreme, noi prelații ortodocși din Ardeal, să ne ocupăm până acum de reîntoarcerea uniților la credința strămoșească.

Oratorul citează cazuri multe de întoarcere a credincioșilor la biserica ortodoxă. Poporul trăiește și astăzi în aceleași condiții și tradiții cu legea ortodoxă strămoșească.

În 228 de ani, catolicismul n'a putut introduce nimic din doctrina lui în mijlocul poporului nostru. Poporul nostru nu simte nici o muștrare de conștiință când se întoarce la vechea lege strămoșească. Dimpotrivă se întoarce cu bucurie.

Ați pretins, că ați întărit elementul românesc dii Maramureș prin unire. Dacă voți să întărim elementul românesc, ar trebui să chemați acolo pe frații ortodocși, cari să aducă sufletul de altă dată, în ținutul din care au pornit descălicătorii de neam.

Ați combătut ideea împrumutului susținând că poporul român n'a trăit din împrumuturi. Dar sânt împrumuturi materiale și împrumuturi sufletești. Poporul român n'a trăit din nici unul. Voi ați trăit din împrumuturi sufletești.

Dar unirea e un incident trecător, care se va termina prin întoarcerea credincioșilor la biserica strămoșească, realizându-se unirea sufletească.

I. P. S. Mitropolit *Suciu*: Care biserica strămoșească?

I. P. S. Mitropolit *Nicolae*: Ți-o spune poporul frăției tale. (Aplauze).

Termin cu cuvintele:

Să ne iubim unii pe alții ca într'un gând să mărturisim.

*

Oratorul e viu felicitat de dnii senatori și de dl prim-ministru Vintilă Brătianu.

*

Din Sibiu, și din toate părțile țării noastre, s'au trimis I. P. S. Sale Mitropolitului nostru *Nicolae* la București telegrame de felicitare.

P. C. Părinți Consilieri arhiepiscopesci dela Sibiu au telegrafiat următoarele:

Emoționați de strălucitul succes, Vă exprimăm întreaga noastră recunoștință omagială și Vă urăm izbândă deplină: — Consilierii arhiepiscopesci.

Legea cultelor în Senat

În ședința Senatului dela 26 Martie vorbește P. S. Sa episcopul unit al Lugojului, Al. Niculescu. Apărând Vaticanul și biserica romano-catolică, oratorul zice: Tendința de a grupa toate credințele ortodoxe către un centru, Ierusalim, Constantinopol sau altul, n'ar avea desigur nici o înrăurire asupra unității sufletești a neamului nostru; de ce atunci faptul că noi, uniți, avem un astfel de centru la Roma, ar periclita unitatea sufletească a poporului român?

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului spune că deosebirea între un centru ortodox — dacă s'ar crela — și Roma, este esențială. Pe când biserica apuseană are o organizație centralistă cu un șef suprem având prerogative de jurisdicție absolută și infalibilitate, bisericile ortodoxe ar avea o acțiune coordonată, iar șeful bisericilor ortodoxe dintr'un asemenea centru n'ar atinge întru nimic organizația națională a bisericilor noastre; nu ne ar opri, de pildă, să luăm parte la încoronarea Regelui la Alba-Iulia...

După aceasta, Episcopul Lugojului face o lungă excursie istorică, repetând lucruri cunoscute și prea cunoscute din trecutul Ardealului.

În ședința dela 27 Martie prezidează dl C. Nicolaescu; pe banca ministerială sânt dnii: Vintilă Brătianu,

Dr. C. Angelescu, Al. Lapedatu, I. Nistor.

Luând cuvântul I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului, ține cuvântarea, al cărei reasumat îl publicăm în fruntea foii, — la timpul său o vom publica în întregime după notele stenografice.

În ședința dela 28 Martie au vorbit: I. P. S. S. Mitropolitului Vasile Suciu al Blajului, apoi I. P. S. Sa Mitropolitul *Pimen* al Moldovei regretând că fiind bolnav n'a putut participa la ședința în care I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului a apărut așa de frumos punctul de vedere ortodox al bisericii noastre și făcând apel la prelații greco-catolici să renunțe, pentru binele țării și al neamului, la intransigența lor de până acum. Mai iau cuvântul dnii: C. Disescu, raportorul P. Gârboviceanu, care își continuă vorbirea și în 29 Martie. În aceeași zi a vorbit apoi dl Al. Lapedatu, ministrul cultelor.

Voci de presă

despre discursul rostit la Senat de I. P. S. Sa Mitropolitul *NICOLAE* al Ardealului

Universul, sub titlul: O ședință înălțătoare, a publicat următoarele: Senatul se poate lăuda cu ședința de Marti.

Câteva ore în șir, tribuna a fost ocupată de I. P. S. S. Mitropolitul Bălan al Ardealului, cu o strălucire care se va revărsa asupra clerului nostru și va reținea o pagină remarcabilă în analele desbaterilor parlamentare.

Cu un spirit împăciuitoare, dar cu conștiința meritelor credinței care a dus neamul românesc la mântuire și întregire, Mitropolitul Ardealului a conciliat de minune principiul din Constituție al libertății și egalității cultelor, cu dreptul sfânt al ortodoxismului imensei majorități a românilor la deferența înțetății justificate de istoricul său glorios.

Au fost ieri clipe de sgudui-toare emoțiune, când înaltul prelat a comparat spiritul larg și tolerant al viitorului regim al cultelor, cu regimul de opresiune al celor trei națiuni și patru confesiuni din Transilvania de sub domnia maghiară; când a răspuns deputatului minoritar Gyárfás, că Ardealul nu este infiltrațiunea a trei națiuni, ci pământ românesc în care s'a operat o abuzivă infiltrație ungară, pământ udat cu sudoarea de sânge a generațiilor de români asupriți; când a lămurit pe prelații uniți, «frații mei dela strana cealaltă», că statul nostru nu poate avea caracter interconfesional sau aconfesional, ci trebuie să rămână un stat cu pecetea credinței ortodoxe.

Cu o vastă și variată erudiție, cu o elocvență când caldă, când ironică, cu o argumentație strânsă, cu o însuflețire înaripată, I. P. S. S. a definit în accente de o tinerete vibrantă dreptul credinței ortodoxe de a nu se teme de nimic, atunci când se desfășoară la lumina libertății naționale a unui stat mare și întregit.

Vittoral: În ședința de ieri a vorbit I. P. S. S. Mitropolitul Bălan al Ardealului.

Timp de patru ore înaltul Prelat a reținut încordată întreaga atențiune a Senatului, printr'o elocință de o rară calitate spirituală, străbătută de un suflu evanghelic care a ridicat desbaterile la un nivel moral cu care trebuie să ne mândrim.

În prima parte a cuvântărei sale, I. P. S. S., după ce accentuiază că legea pentru regimul cultelor constituie un mare pas înainte, a arătat că, în decursul desbaterilor asupra

acestei legi, reprezentanții diferitelor biserici și confesiuni au făcut apologia credințelor lor și au fost ascultați în liniște. I. P. S. Sa vede în aceasta, realizarea într'un viitor apropiat a unificării tuturor cultelor în credința unică întru Domnul. Cu un spirit împăciuitoare, larg împăciuitoare, a făcut procesul trecutului, exprimându-și convingerea întoarcerii credincioșilor la biserica strămoșească, realizându-se, astfel, unirea sufletească prin biserică.

Adevărul dela 30 Martie:

Ședința de ieri (27 III) a senatului a fost impunătoare: mitropolitul Bălan al Ardealului ortodox a ținut să dea o replică echivalentă discursului de acum patru zile al episcopului unit Hossu dela Gherla.

Ca și discursul episcopului Hossu, a fost ascultată cu mare atenție și cuvântarea mitropolitului ortodox al Ardealului. A fost incontestabil un mare succes oratoric și a meritat omagiul de a fi afișat.

Mitropolitul *Nicolae Bălan*, a dovedit că e un maestru al oratoriei: a entuziasmat, a fermecat...

Cu energie indemonstrabilă, sub blândețe onctuoasă, cu putere de persuasiune antrenantă, cu sânge-rece și siguranță de sine, cu o înclinare vădită spre meșteșugul polemic, derobându-se la nevoie dela o replică dificilă cu ajutorul unui contra-atac iscusit, — Mitropolitul Bălan a știut să învâleze cuvântarea sa de patru ore într'un soi de circulație vioaie care a făcut ca fragmentele cugetate, ca și improvizațiile momentului, să se înlanțuie cu supleță și să se miște ca membrele aceluiaș corp. Glasul de un curent pur și de un lung suflu, de timbru neted și clar, de accent distinct și vibrant, a făcut să marcheze intențiile generoase sau ironice ale discursului.

Mitropolitul Bălan a fost ieri un orator de mândră rasă parlamentară.

Ziarul Lupta, dela 30 Martie 1928 scrie, între altele:

Înainte de a lua o hotărâre definitivă asupra art. 45 din legea cultelor, guvernul a primit o înaltă sugestie, de a asculta după strălucitul discurs al Episcopului unit Hossu, discursul Mitropolitului Bălan, marele sprijin al ortodoxismului din Ardeal.

În adevăr, culturii și calităților de persuasiune ale oratorului unit, ortodoxismul i-a opus o forță covârșitoare, atât din punct de vedere parlamentar, cât și științific-religios: Mitropolitul Bălan a învins.

Înaltul prelat ortodox a convins, a emoționat adânc; ovaționat, urmărit cu cea mai încordată atenție în toate cuvintele și în toate inflexiunile vocii sale plină de căldura credinței, a fost un succes unic în anele parlamentarismului postbelic.

S'a cerut afișarea discursului. Felicitat cu efuziune nu numai de majorități și de dl Lapedatu, dar de însuși primul ministru, Mitropolitul Bălan a obținut menținerea art. 45 și — poate — anularea sau amânarea sine die a Concordatului.

Înaltul prelat dela Sibiu, a făcut procesul catolicismului și s'a ridicat cu vehemență, dar într'o formă de înaltă eleganță literară, împotriva concordatului cu Vaticanul. A arătat că este în perfectă cunoștință și a doctinelor papale, și a mijloacelor sale de acțiune. Papismul începe printr'un concordat spre a se amesteca, apoi, în toate chestiile statului. Concordatul, al cărui text autentic este astăzi cunoscut în urma apariției broșurii fostului ministru al cultelor Vasile Goldiș, — reprezintă, a subliniat Mitropolitul Bălan, o primejdie și pentru soluționarea problemelor noastre naționale. El este în același timp în contra constituției.

În constituție se prevede egala îndreptățire a tuturor confesiunilor, — libertatea de conștiință pentru toți. Concordatul cu biserica dela Roma creiază o stare deosebită bisericii catolice și vine, deci, în contradicție cu prescripțiile constituționale.

Mitropolitul Bălan a argumentat eri în chip atât de convingător, încât s'a înregistrat și acest fapt aproape unic: majoritățile — adică întreg senatul fiindcă opoziția național-tărănistă s'a retras — au aplaudat pe orator...

Mitropolitul Bălan a spus că ara credința că acest concordat nu ve ființa, spre a nu avea prilejul a se «ocupa mai pe larg de conținutul lui».

Spre a argumenta că semnarea Concordatului nu e numai anti-constituțională, dar și primejdioasă ordinii naționale, — I. P. S. S. mitropolitul Bălan, a relevat faptul că în timpul studierii proiectului legii cultelor la Consiliul legislativ, — reprezentantul diplomatic al Sfântului Scaun a făcut o vizită Consiliului legislativ. Această vizită înaltul prelat o consideră ca o dovadă a metoadelor de lucru ale papismului.

— «Dacă înainte de Concordat și de votarea legii Cultelor, — Consiliul legislativ primește «vizite» de ale reprezentantului diplomatic al Sfântului Scaun, — vă închipuiți ce se va întâmpla după aplicarea concordatului și votarea legii» — a spus Mitropolitul Bălan.

La o observație a dlui Al. Lapadat că vizita a avut un caracter privat, — oratorul îi replică prompt: — «Știm noi ce însemnează diplomația papistă!».

După ce protestează în contra acestui amestec, — Mitropolitul Bălan rostește această frază:

— «În orice altă țară dacă s'ar fi întâmplat așa ceva, — reprezentantul diplomatic al papismului ar fi găsit, desigur, repede unul din multe drumuri care duc la Roma».

INFORMAȚIUNI

Monument Mântuitorului. Brazilienii vor să ridice Mântuitorului Isus Hristos, pe un vârf de munte, o statuie uriașă cu următoarea inscripție: Trăească și înflorească Brazilia prin dragostea cătră Tine!

M. Sa Regina Maria, însoțită de A. S. R. Principesa Ileana, a plecat, pe vaporul «Regele Carol», la insula Cipru; călătoria de odihnă a Suveranei va ținea o lună de zile.

Mulțumire. Cercul cultural, din comuna Apoldul de jos, aduce cele mai calde mulțumiri Institutului de credit și economii «Albina» din Sibiu pentru suma de 5000 lei, și dlui Dr. Ite Beu pentru suma de 2500 lei donată pentru clădirea Casei culturale. **Ioan Popa,** președinte.

Ancheta orânduită în jurul procesiunii «religioase» dela Târgu Mureș, și-a împlinit misiunea. Cum anunță ziarele, răspunderea pentru faptele regretabile petrecute în acel oraș s'a stabilit cu precizie: incidentele cad în sarcina agitatorilor pătimiși de acolo, cari, — în vreme ce mitropolia Blajului a interzis manifestațiile publice împotriva legii cultelor, — au îndemnat publicul adunat să se împotrivească cu forța ordinilor repetate ale autorităților însărcinate să oprească demonstrațiile din stradă.

ȘTIRI LOCALE

Festivalul artistic din seara de 24 I. c., organizat de Societatea Cultului eroilor, filiala Sibiu, sub patronajul I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae și al dlui general Găvănescu, a întrunit în sala mare dela Urania un public sibiian enorm, venit, în scop de binefacere, din toate cercurile sociale ale orașului, în frunte cu reprezentanții autorităților civile, bisericesti și militare. La reușita deplină a festivalului au contribuit toate reuniunile de muzică sibiene, orchestra orașului și mai mulți soliști și soliste. Atât corurile, cât și celelalte puteri artistice au obținut dese și călduroase aplauze. După concert au urmat distracții multe și deosebite în sălile Uraniei, decorate și aranjate, din parte militară, cu priecpere și gust ca totdeauna.

Despre Dobrogea, marele șes băltoș între Dunărea inferioară și Marea neagră, a vorbit profesorul universitar, dl S. Mehedinți, Duminecă seara, în seria obișnuitelor conferințe din sala prefecturii județene. Conferențiarul stăruiește asupra simetriei și armoniei pământului românesc, arătând că Dobrogea, sau Scitia mică, sau Dacia pontică, a format totdeauna o unitate geografică și etnografică cu Dacia carpatină. Interesele mari ale neamului românesc li impun să păstreze și să facă să înflorească acel teritoriu, care aparține, ca istorie și geografie, Carpaților, nu Balcanului. Dobrogea este partea întregitoare, de care pământul țării noastre nu se poate lipsi. Auditorul, prezent în mare număr, a urmărit cu rar interes luminoasele cuvinte ale învățatului profesor din București.

Nr. 2819/1928 A. Sp. (45) 1—1

Publicațiune de licitație

La Prefectura județului Sibiu, camera Nr. 2, în ziua de 8 Mai 1928 la ora 11 a. m. va avea loc pe lângă observarea dispozițiilor cuprinse în art. 72—85 al legii contabilității, licitația publică pentru furnizarea materialelor necesare instalațiilor și conductelor telefonice la comunele care însă nu sânt racordate la rețeaua telefonică județeană.

Depunerea garanției de 4% a sumei oferite se va adevăra prin recepția anexată ofertei.

Costul materialului va fi aproximativ de lei 600.000—. Prefectura își rezervă dreptul de a spori furnitura la aprobare până la 40%.

Elaboratorul tehnic, devizul condițiilor generale și speciale se pot vedea zilnic la serviciul podurilor și șoselelor între orele 8—1 a. m.

Ofertele se vor atașa — intrucât e posibil — și mostre din articolele oferite.

Sibiu, la 23 Martie 1928.

N. Regman
prefect.

Schöpp
șeful serviciului.

Pictură Bisericească

Subsemnatul având autorizația Prea Vener. Consistor arhiepiscopale din Sibiu, pentru pictură, — aduc la cunoștința On. public, că în atelierul meu se execută în orice mărime, cu prețuri moderate: orice icoane sfinte, cruci, prapori, iconostase etc.

Pictura se face în oleu, pe pânză, lemn, zinc etc. Pentru lucrările mele posed numeroase certificate de mulțumire și recomandare.

Agârbicium, jud. Târnava-mare.

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.

(42) 2—3

Nr. 82/1928.

(40) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a Vălișoara, protopopiatul Băița, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Întregirea dela stat conform celor fasonate în coala B.
2. 7 (șapte) jugăre pământ se siune parohială.
3. Câte una ferdelă cucuruz sfărâmat dela fiecare familie, eventual prețul lui în bani, după prețul zilei.
4. Stola obișnuită.

Concurenții își vor înainta cererile cu actele convenite oficiului protopopesc Băița (jud. Hunedoara) în termenul prescriș și se vor prezenta în parohie spre a face cunoștință cu poporul, eventual spre a celebra Sf. Liturghie și a predica.

Oficiul protopopesc ort. rom. Băița, în înțelegere cu Consiliul parohial respectiv.

Băița, la 5 Martie 1928.

Dumitru Secărea
protopop.

Nr. 214/1928.

(41) 2—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei a treia Săliște, parohie de cl. I-a, se publică din nou concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

Salar dela stat conform coalei B. Relut de locuință 4800 lei anual; Relut de lemne 5000 lei anual dela parohie, și stola obișnuită în parohie.

Candidații își vor înainta cererile, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc și se vor prezenta în comună spre a fi cunoscuți de popor.

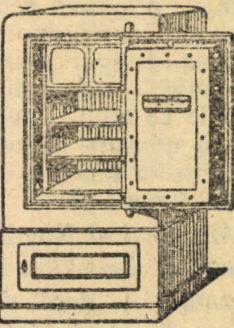
Săliște, la 14 Martie 1928.

Oficiul protopopesc ortodox român din Săliște, în înțelegere cu consiliul parohial.

Dr. D. Boreia
protopop.

GUSTAV MOESS

Sibiu, strada Tribunei Nr. 3

Prima fabrică
română pentru
casse de bani

(38) 3—4

Anunțuri și reclame

Cel mai răspândit ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

A apărut

În «Biblioteca bunului păstor» Nr. 17 scrierea

„La picioarele Mântuitorului”

Scurte meditații pentru preoți, prelucrate după **A. Huonder**, din limba germană

de

Ioan Moșoiu

profesor la liceul ortodox român «Andrei Șaguna» din Brașov

Volumul I. Sibiu 1927. Tipografia arhiepiscopale. Pagini 205. Prețul Lei: 80.

În zilele acestea s'a trimis această scriere, deosebit de frumoasă și prețioasă, tuturor preoților din arhiepiscopia de Alba-Iulia și Sibiu. Dar nu ar trebui să fie preot în biserica românească, care să nu fi citit această carte. Ea este de recomandat și oricărui suflet iubitor de cele sfinte.

A apărut

În a doua ediție revăzut și completat

Tipicul bisericii ortodoxe

Întocmit pentru trebuințele preoților, studenților în teologie și ale elevilor școalelor normale

de

AUREL POPOVICIU

profesor la Școala Normală «Andrei Șaguna»

și se poate comanda dela Librăria Arhiepiscopale din Sibiu. — Prețul Lei 100, plus spese poștale Lei 15.

Dela Librăria Arhiepiscopale din Sibiu, se poate comanda

ACFTISTUL

Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și alte rugăciuni

legat foarte fin, în pluș, cu copcii și aurit. Prețul de Lei 400—

Nou !

A APĂRUT:

Nou !

„Mie a vietui este Hristos!” ...

— Scrisori pastorale —

De Icon. Dr. Gr. Cristescu, profesor. Prețul Lei 40, plus spese de poștă 10 lei

Teologie și Sacerdotin

tipul clasic al păstorului ortodox și idealurile pastorale moderne, de Icon. Dr. Gr. Cristescu, profesor. Prețul Lei 30—, plus spese de poștă Lei 10

Se pot comanda dela Librăria Arhiepiscopale din Sibiu.